

Om kallelsen och kallet

Bland präster och diakoner finns i dag åtskilliga obesatta tjänster. Från kyrkomusikerhåll talas det om musiker som lämnar kyrkan och söker sig till andra yrken (Kyrkomusiker – ett utdöende släkte?, Kyrkans Tidning 38/2018). Mycket tyder på att det även är brist på pedagoger. Det är bakgrunden till att kyrkostyrelsen i sin budgetskrivelse till kyrkomötet 2018 uppmärksammar situationen och vill satsa på rekrytering till kyrkliga tjänster under kommande år.

I *Matrikel för Svenska kyrkan* kan man se de aktuella siffrorna. Den 1 april 2018 fanns 2921 prästtjänster och 1089 diakontjänster inrättade. Av dessa var 286 prästtjänster vakanta. Bland diakonerna fanns 97 vakanser. Med andra ord, nästan tio procent av alla präst- och diakontjänster är obesatta. Bläddrar man i äldre matriklar ser man att antalet vakanta tjänster har ökat från år till år.

När siffrorna växlas ner till verkligheten i konkreta församlingar blir bristen på tjänsteinnehavare både påtaglig och besvärande. De som är kvar får bära en tyngre börda, och kortsiktiga lösningar med vikarier och pensionärer bidrar inte till ett långsiktigt församlingsbyggande. Såväl stiftet, musikhögskolorna som de religionsvetenskapliga utbildningarna bekräftar bilden av att antalet kandidater till kyrkliga tjänster minskar. Som i många andra sammanhang är det på landsbygden som situationen är svårast.

Säkert finns det många orsaker till den nuvarande situationen. En är att bilden av kyrkan som förmedlas av media inte alltid är positiv. Kyrkotjänst förknippas ofta med rigida och trångsynta personer – ett exempel är den präst som spelar en stor roll i filmen *Såsom i himmelen*. För många – i synnerhet opinionsbildare – saknar kyrkan den relevans hon så intensivt strävar efter. De årliga rapporterna om hur många som lämnar Svenska kyrkan tecknar en bild av en organisation på reträtt, och sådant ger knappast impulser till livslång tjänst. Vidare är arbetsmiljön på de kyrkliga arbetsplatserna på sina håll under all kritik, vilket Kyrkfack skriver om (nr 4/2018).

En annan orsak är det minskande antalet konfirmander och deltagare i kyrkans ungdomsverksamheter, vilket bidrar till att även antalet kallelser krymper. Men det finns anledning att fundera över huruvida orsaker även kan sökas i det rekryteringsarbete som sker i stift och församlingar. Är det så att detta inte förmår fånga upp de kallelser till präst, diakon och musiker som vi ändå tror att Gud ger? Att de antagningsnämnder som finns i stiftet brister i förmågan att urskilja en autentisk kallelse till präst eller diakon?

Präster i aktiv tjänst som fått följa människor som känt en prästkallelse kan ibland förvånas över att mer än en som vuxit upp i kyrka och gudstjänstliv inte antas vid en antagningskonferens, medan andra som blir antagna kanske ganska nyligen funnit tron och fått tanken att läsa till präst. Men att vara grundad i sin tro och sin kyrka under lång tid borde vara en självklar förutsättning. Frågor måste ställas om vad som till sist värderas vid antagningen och vilka egenskaper som prioriteras.

Intrycket är också att om man står i mer traditionella kyrkliga sammanhang är det svårare att bli antagen. Nu är det viktigt att säga, att det varierar stort mellan stiftet, men oavsett vilket stift, så måste det finnas bredd i vilka som antas för prästvigning – och då inte bara bredd åt ett håll.

Kallelser växer lokalt, i församlingar med liv och andlig mognad. Ofta handlar det om att någon präst eller diakon, musiker eller pedagog har låtit sin egen kallelse mogna till en tjänst som rymmer lovsång och glädje och inte räds djupaste allvar. Där bönen om att Gud låter sitt ord ljuda till tröst, till lärande, till förmaning och till varning inte tystnar, och där Anden ges möjlighet att låta tro, hopp och kärlek växa i människors liv. Där det inte råder någon tvekan

om att trons källa och centrum är Kristi offerdöd på korset och hans ärorika uppståndelse på tredje dagen. Där präst- och diakonkandidater som håller fast vid kyrkans gamla tro ges plats och möjlighet.

Med omvandlingen av de teologiska fakulteterna till religionsvetenskapliga utbildningsinstitut har behovet av en egen teologutbildning inom kyrkan ökat. I detta sammanhang är det anmärkningsvärt att Johannelund inte längre godkänns för det avslutande pastoralteologiska året. Där har man varvat akademisk undervisning med pastoralteologisk praktik på ett sätt som är vanligt i andra kyrkor, men som inte längre godkänns i Svenska kyrkan. De studenter som tidigare gått på Johannelund har genomgående gett bra vitsord åt undervisningen.

Man kan i detta sammanhang också peka på Newmaninstitutet, liksom Johannelund beläget i Uppsala. På Newmaninstitutet ges kvalificerade kurser i olika teologiska ämnen, för fortbildning och fördjupning. Om nu Svenska kyrkan inte mäktar med en hel teologutbildning skulle man ändå kunna anordna kurser i teologiska ämnen med akademiskt meriterade lärare liknande vad som sker på Newmaninstitutet, men gärna på andra platser än i Uppsala. Församlingsfakulteten i Göteborg är ett sammanhang som arbetar i denna riktning.

När det talas om olika tjänster i kyrkan, är det numera inte alls ovanligt att man talar om dessa som yrken. Så kan man utifrån se på tjänsterna i kyrkan. Men när kyrkan själv talar och beskriver de olika tjänsterna i kyrkan, är det andra begrepp som bör användas. I kyrkan väljer inte den enskilde ett yrke – som präst, diakon, musiker eller pedagog – utan där är det Gud som kallar till tjänst. För en präst eller diakon räcker det inte med utbildning, utan där krävs även en vigning. Gud kallar, och den enskilde går in i ett kall.

Det handlar om att hålla fast vid att kyrkans väsen är mer och större än det som täcks med ordet organisation. Kyrkan är inte bara organisationen Svenska kyrkan, som regleras av svenska lagar och svensk kyrkoordning. Kyrkan är primärt Kristi kyrka, vars uppgift är att gestalta Guds frälsning här och nu. Därför är också tjänsterna i kyrkan inte enbart yrken, som regleras av svensk arbetslagstiftning, utan först och främst kallelsen att vara präst eller diakon eller inneha andra tjänster i de församlingar vars uppgift är att vara Kristi kyrka på en bestämd plats. Guds kallelse är det primära, en kallelse som prövas av biskopen, och den kallade går in i en tjänst, som är ett kall. Att uthålligt hålla fast vid detta är på sikt det enda sättet att möta den brist som finns idag.